

Szőnyiné Szerző Katalin: Liszt Ferenc és Kodály Zoltán örökében (Eősze László nekrológja)

Államalapító Szent István Királyunk augusztus 20-ai ünnepe előtt pár nappal, augusztus 17-én kaptuk a megrendítő hírt Eősze László kollégánk és szeretve tisztelt barátunk, Erkel Ferenc- és Széchényi-díjas zenetörténész, művészeti író, a Magyar Művészeti Akadémia Zeneművészeti Tagozatának rendes tagja elhunytáról, aki 97. évében távozott közülünk az égi hazába. 2013-ban, 90. évében tudományágunk köréből először ő kapta meg a Magyar Örökség díjat, majd 2016-ban a MMA Művészeti Írói Díját. A javaslattevők mindkét esetben azt a mintegy hét évtizedes életpályát jutalmazták, mely Liszt Ferenc és Kodály Zoltán életművének tudományos feltárásával, 32 évnyi meghatározó zeneműkiadói tevékenységével múlhatatlan érdemeket szerzett a nemzeti emlékezet zenei értékeinek megőrzésében, méltó továbbadásában.

Életpályáját áttekintve bizton állíthatjuk, hogy az 1923. november 17-én, két nappal Kodály Psalmus hungaricusának bemutatója előtt született Eősze László a Jóisten kegyeltje volt. Bár életét kortársaihoz hasonlóan nem kerülték el a magyar történelem viharos sorsfordulói, Eősze László hatalmas életművével, szeretetre méltó lényével *az örök emberi értékek*, egyben a magyar sorsvállalás példamutató képviselője volt.

8 éves korában kezdte el zenei tanulmányait, majd a Kodály-iskolához tartozó Horusitzky Zoltánnál folytatott 10 éves közép- és felsőfokú zenei tanulmányokat. Párhuzamosan 1941-ben beiratkozott a Pázmány Péter Tudományegyetem német, olasz, esztétika szakára. Zene és bölcsészettudomány párosításából akkor vált igazán avatott zenetudóssá, amikor 1945-ben németnyelvű bölcsészdoktori értekezését zenetörténeti témával, „*Franz Liszt und die deutsche Romantik*” címmel védte meg. 1943 nyarán, egy wiesbadeni mesterkursusnál Walter Giesecking körében még ígéretes zongoraművészi karriert is jósoltak neki. De a megálmodott művészitudo tudományos karriert a háború végnapjai, majd 1945-től 1955-ig az újrakezdés országos és egyéni gondjai mintegy jó évtizedre parkoló pályára tették.

1953-tól talált végre ismét magára: Kodály gyermekkarairól írt kiváló zenetudományi tanulmánya alapján Eősze Lászlót maga a Mester kérte fel életrajzírójául. Ezzel a gesztussal egész életére szóló feladatot és küldetést kapott. Egymás után születő forrásértékű magyar és idegen nyelvű Kodály-könyvei, tanulmányai, cikkei, Kodály szellemében végzett közéleti tevékenysége mindvégig szintézisben látta és láttatta a mester zeneszerzői, zenepedagógiai és nemzetnevelői szellemi örökségét, az egész világ számára adaptálható üzenetét.

Diákéveinek Liszt Ferenchez fűződő örökségéhez Eősze Lászlót az olasz államtól kapott tudományos ösztöndíjak vezették vissza. 34 olasz magán- és közgyűjtemény Liszt szempontú átvizsgálásával, „119 római Liszt dokumentum” c. 1980-ban megjelent alapvető könyvével, Eősze László önmagában is jelentős opusszal járult hozzá a hazai Liszt-kutatás történetéhez. De Liszt hazai képviselőjében - 1955-től 1987-ig tartó zeneműkiadói munkaköreiben – még tovább is lépett. Művészeti vezetőként *az ő ötlete volt az Új Liszt Összkiadás tudományos közreadásának elindítása, a hatalmas tudományos vállalkozáshoz tartozó Liszt-kutatóműhely felállítása és vezetői menedzselése*, mely 1970 óta Liszt zongoraműveinek kiadásával a magyar zenei élet egyik legfontosabb zenetudományi corpusza lett. A Liszt-ügy iránt elkötelezett több mint 50 kötetes Liszt Összkiadás létrehozói, magyar zenetudós és zeneszerző munkatársai közül Mező Imre és Sulyok Imre áldozatos, több évtizedes munkáját, az új nemzedék képviselőjében Kaczmarczyk Adrienne muzikológus nevét kell e helyen segítőtársai között első sorban megemlítenünk.

A Liszt- és Kodály-kutató Eősze László portréjához közönségnevelő operatörténeti munkái, életéről valló 2015-ben megjelent *Intermezzo* című kötete, Verdi és Wagner könyvei, szépírói erényeket felmutató zenei esszéi szintén mind hozzátartoznak, melyek alapvetően nem módosítják Eősze László munkásságáról alkotott megrendült veszteség-érzetünket: Eősze László személyében Liszt Ferenc és Kodály Zoltán életművének kutatójaként olyan nagy tudóst veszítettünk el, aki életének minden megnyilvánulásával, minden korban a magasrendű *zenei országépítés* példája volt számunkra.

Béke és Áldás legyen emlékezetén!